

Mot.
1989/90
Sf636-645

Motion till riksdagen

1989/90:Sf636

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Invandrarpolitiken

Vänsterpartiet kommunisterna har många gånger föreslagit en rad åtgärder som, om de förverkligades, skulle kunna bidra till att invandrarpolitikens målsättningar uppfylldes.

Men det går lätt att konstatera i dag att ett förverkligande av den av riksdagen fastställda invandrarpolitiken är mer avlägset än någonsin. Framför allt gäller detta frågor som berör invandrarnas situation i samhället och på arbetsmarknaden.

Det arbete invandrarverket bedrev tidigare har upphört till förmån för akuta insatser inom flyktingmottagandet. Invandrarverkets uppgifter beskrivs i anslagsframställningen enligt följande:

- fortlopande bevaka behovet av åtgärder för att främja invandrades och språkliga minoriteters sociala och kulturella situation i Sverige, uppmärksamma berörda myndigheter på sådana behov samt verka för att vidtagna åtgärder samordnas och att myndigheternas handläggning av ärenden enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen är effektiv
- verka för samordning av samhällsinformation till invandrare samt svara för sådan samhällsinformation till invandrare som inte ankommer på annan myndighet och för information till allmänheten i invandrarpolitiska frågor
- svara för sådan dokumentation om invandrades och språkliga minoriteters sociala och kulturella situation som inte ankommer på annan myndighet
- vara kontaktorgan mellan samhället och invandrare, språkliga minoriteter samt deras sammanslutningar

Det är en väsentlig skillnad på hur verkets arbete bedrivs i verksamhetsplaner och andra dokument och det arbete som görs i verkligheten. Orsaken till det kan diskuteras, men det vore ärligare om verket talade om att man i nuvarande läge inte kan uppfylla ovan nämnda arbetsuppgifter och också talar om varför.

Till att börja med är det viktigt att man ser till att det blir möjligt för vanligt folk att komma i kontakt med verket överhuvudtaget, vilket är helt omöjligt i dag. Detta är dock det minsta man kan begära av ett statligt verk.

Det är uppenbart att man häller på att rasera ett långt, mödosamt och talmodigt uppbyggnadsarbete vad gäller invandrarpolitiken. Detta sker samti-

digt som alarmerande rapporter talar om ökad brottslighet bland invandrarungdomar och utländska medborgare.

Andra minst lika alarmerande rapporter talar om invandrarungdomarnas och andra generationens invandrades ökade andel bland personer med psykiska och psykosomatiska problem.

Vpk föreslår att invandrarverket får 25 milj. kr. utöver regeringens förslag så att det får bättre möjligheter att klara av sina arbetsuppgifter.

Vpk anser att det är ytterst viktigt att förutsättningar skapas som gör det möjligt för verket att bevaka och fullfölja invandrapolitikens praktiska tillämpning.

Kommunerna befinner sig i en helt ny situation i samband med det kommunala flyktingmottagandet.

Som alla känner till blir flyktingar så småningom invandrare och följaktligen föremål för invandrapolitiska åtgärder med motsvarande ansvar från invandrarverkets sida.

De viktigaste frågorna på invandrapolitikens område i dag är de som berör invandrarernas situation på arbetsmarknaden.

En konstant hög arbetslöshet, utslagning och diskriminering berör andra generationens invandrare.

De utländska medborgarnas förvärvsfrekvens har minskat under 1980-talet. Minskningen är störst inom gruppen utomnordiska medborgare. Från att 1980 ca 80 % av de utländska medborgarna i åldrarna 16-64 år förvärvsarbetade, har andelen sjunkit till 74 %. Motsvarande andel för svenska medborgare var 1987 84 %. Sysselsättningsminskningen inom industrin har bidragit till att det 1986 var färre utländska medborgare i förvärvsarbete än 1980.

Den pagaende strukturella omvandlingen inom arbetsmarknaden och speciellt inom näringsgrenarna industri, handel, hotell och restaurang bidrar till ökad arbetslöshet för invandrarerna. Drygt hälften av de utländska medborgarna arbetar inom dessa näringsgrenar jämfört med en tredjedel för svenska medborgare.

En annan orsak till invandrarernas dåliga arbetsmarknadssituation är en allt mer näringslivsanpassad arbetsmarknadspolitik som främst syftar till att tillfredsställa näringslivets behov i stället för att skaffa jobb åt dem som är arbetslösa eller riskerar att bli det.

En tredje orsak är de nya, mycket avancerade och annorlunda krav på utbildning, prestation och ålder, som industrin ställer i dag. Det är krav som flertalet av invandrarerna inte kan motsvara.

Detta skapar en tilltagande yrkesmässig, social och ekonomisk segregation i samhället där en växande grupp av människor blir kroniskt arbetslösa eller hänvisade till lågavlönade serviceyrken.

Till den gruppen hör större delen av invandrarerna och framför allt kvinnor och ungdomar.

Arbetslösheten bland utländska medborgare har under hela 1980-talet varit dubbelt så hög som för svenska medborgare. Under 1987 var i genomsnitt 4,4 % utländska medborgare i arbetskraften arbetslösa mot 1,8 % svenska medborgare. Arbetslösheten har varit störst bland ungdomar i åldrarna 16-24 ar.

Bland flyktingarna som har kommit under senare år finns en stor andel personer som har högre utbildningar. Ett problem för denna grupp är att få sina meriter rättvist värderade inför fortsatta studier och på arbetsmarknaden. Det är därför angeläget att berörda myndigheter skyndsamt åtgärdar denna fråga.

Sammanfattningsvis nödgas man konstatera att om ingenting görs vad gäller invandrarnas situation på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt, och om invandrarnas utslagning och segregation tillåts fortsätta, så kommer vi på 1990-talet att ha inte ett B- eller C-lag i samhället utan ett underproletariat med förödande konsekvenser för samhällsutvecklingen. Den öppna rasismen kommer då att finna gynnsam grogrund till skam för arbetarrörelsen och de värderingar den säger sig representera.

För att undvika en sådan utveckling bör två principer slås fast för samhällets insatser.

Samhället skall tillhandahålla svenskundervisning, yrkesutbildning och lämplig praktik på sådana ekonomiska villkor att var och en kan delta. Kvalifikationer, förvärvade i Sverige eller utomlands, skall accepteras av arbetsgivare utifrån kvalifikationernas faktiska värde.

Satsningar på invandrarungdomar

Vpk anser att det krävs ett sammansatt åtgärdsprogram för att stötta de arbetslösa invandrarungdomar som är, eller håller på att bli, utslagna. Till en del kan detta bestå av åtgärder och förstärkningar på arbetsmarknadsutbildningens område, på arbetsförmedlingar, på skolans och utbildningens och på fritidens områden. Men detta är inte nog. Det fordras framför allt ett intensivt arbete för att överhuvudtaget få kontakt med dessa ungdomar.

Vpk föreslår att resurser skall ställas till kommunernas förfogande för ett socialt stödprojekt för invandrarungdom. Detta bör organiseras så att invandrare anställs för att arbeta inom sin egen nations- och språkgrupp. Vi tror att detta är en förutsättning för att komma förbi harriärer av främlingskap och språksvårigheter. Det kan dessutom vara en utgångspunkt för att skapa förutsättningar att bygga upp en nationell identitet hos invandrarungdomarna. Arbetet måste självfallet bygga på uppsökande verksamhet, men bör ges en fast bas i form av lokalutrymmen i invandrantäta bostadsområden. Stor frihet måste lämnas när det gäller verksamhetens konkreta utformning för att den skall kunna anpassas till skilda förhållanden. De invandrare som skall arbeta med verksamheten måste ges en grundlig utbildning för att finna sig väl till rätta bland svenska institutioner inom sociala och andra vårdområden, inom utbildningssystemet och inom arbetsmarknadsväsendet. Detta är nödvändigt för att invandrarungdomarna skall få det konkreta stöd de behöver i olika situationer.

Invandrarorganisationerna har en avgörande betydelse i den verksamheten. Det är viktigt att de personer som skall arbeta åtnjuter ett stort förtroende inom den egna nationsgruppen och att verksamheten bedrivs i nära och kontinuerligt samarbete med invandrarorganisationerna.

Vänsterpartiet kommunisterna har i tidigare framlagda motioner utförligt motiverat behovet av ökade insatser på en rad områden inom invandrapoli-

tiken. De områden som vi anser anslagsmässigt bör prioriteras är bl.a. organisationsstödet till invandrarorganisationernas kulturella verksamhet, stöd till verksamhet bland invandrarkvinnor och stöd till vissa avgränsade projekt.

Kvinnoverksamheten har ökat markant under de senaste åren. I stor utsträckning har invandrarkvinnor organiserat sig inom ramen för de nationella riksförbunden, som i regel är utpräglade familjeorganisationer. Inom flera nationella riksförbund har man bildat kvinnoutskott och sektioner både på central och lokal nivå. Invandrarverkets projekt för greker, turkar och jugoslaver visar tydligt behovet av stödjande verksamhet för kvinnor bland de gamla arbetskraftsinvandrarna.

Vpk anser att med tillräckligt stöd från det svenska samhället kan invandrarorganisationerna göra viktiga insatser för barn, ungdomar och kvinnor i de egna grupperna. Förutsättningar finns för att driva verksamhet på ett sätt som inte bryter mot välbekanta normer och värderingar utan i stället stärker invandrarungdomarnas och kvinnornas identitet och förankring i den egna kultur- och språkgruppen. Invandrarföreningarna har också särskilda förutsättningar att engagera ungdomar med bristande kunskaper i svenska språket och svårigheter att utnyttja det svenska fritids- och kulturutbudet.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen till Statens invandrarverks förvaltningskostnader för budgetåret 1990/91 anslår 25 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

2. att riksdagen till Åtgärder för invandrare avseende bidrag till den centrala verksamheten vid invandrarnas riksorganisationer för budgetåret 1990/91 anslår 5 000 000 kr. utöver regeringens förslag.

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för att starta ett socialt stödprojekt bland invandrarungdomar i enlighet med vad som anförts i motionen.¹⁾

3. att riksdagen till Åtgärder för invandrare avseende stöd till verksamhet bland invandrarkvinnor inom invandrarorganisationerna för budgetåret 1990/91 anslår 2 000 000 kr. utöver regeringens förslag.

4. att riksdagen till åtgärder för invandrarna avseende bidrag till vissa avgränsade projekt för budgetåret 1990/91 anslår 13 600 000 kr.

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90
Sf636

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Alexander Chrisopoulos (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)